

HISTORIER OM DANMARK

Historien om Danmark: Kronologi og styreformer

Forløb til STX og HHX

Forløbspræsentation

Forløbet "Kronologi og Historien om Danmark" præsenterer, hvordan elever på ungdomsuddannelserne (Stx og Hhx) kan arbejde med temaerne kronologi og styreformer i et undervisningsforløb, der tager udgangspunkt i de faglige mål og kernestof. Forløbet inddrager TV-serien *Historien om Danmark* og materialet fra undervisningssitet [Historier om Danmark](#).

Forløbet bidrager til opfyldelsen af følgende læreplansmål

STX 2017

Faglige mål: Eleven skal kunne:

- Redegøre for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks, Europas og verdens historie (her primært Danmarks historie)
- Skelne mellem forskellige typer af forklaringer på samfundsmæssige forandringer og diskutere periodiseringsprincipper
- Formidle og remediere historiefaglige problemstillinger mundtligt og skriftligt og begrunde de formidlingsmæssige valg
- Demonstrere viden om fagets identitet og metoder

Kernestof

- Hovedlinjer i Danmarks, Europas og verdens historie fra antikken til i dag (her primært Danmarks historie)
- Forandringer i levevilkår, teknologi og produktion gennem tiderne
- Forskellige styreformer og samfundsorganiseringer

HISTORIER OM DANMARK

• • • • •

HHX 2017

Faglige mål: Eleven skal kunne:

- Demonstrere indsigt i udviklingen i Danmarks og verdens historie inden for de seneste ca. 500 år, herunder væsentlige begivenheder og sammenhænge mellem den nationale, europæiske og globale udvikling
- Demonstrere indsigt i grundlæggende styreformer og politiske ideologier samt forholde sig reflekterende til demokratisering og menneskerettigheder i nationalt og globalt perspektiv
- Skelne mellem forskellige typer af forklaringer på samfundsmæssige forandringer og reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende
- Formulere og formidle historiefaglige problemstillinger mundtligt og skriftligt og relatere disse til elevernes egen tid

Kernestof

- Hovedlinjer i Danmarks og verdens historie (her primært Danmarks historie)
- Udviklingen i levevilkår, nationalt og globalt (her primært nationalt)
- Udviklingen af demokrati, menneskerettigheder og ligestilling i nationalt og globalt perspektiv (her primært nationalt)
- Historiebrug og formidling

Supplerende materiale

Udover materialet nævnt i selve modulplanen, og materialet fra undervisningssitet kan følgende materiale anvendes i forløbet:

Frit tilgængelige artikler og kilder:

- Uddrag af J.J.A. Worsaae's "De Danskes kultur i vikingetiden" fra 1873
http://historieportalen.gyldendal.dk/sitecore/content/home/gymnasium/historieportalen/elementer/ren-tekst/kildetekster/f_vik_kilder/1/1_1.aspx?bust=636467705054315892#

HISTORIER OM DANMARK

• • • • •

- "Handicappede får nej til at stemme ved folketingsvalg", artikel på tv2.dk:
<http://nyheder.tv2.dk/krimi/2017-06-29-handicappede-far-nej-til-at-stemme-ved-folketingsvalg>
- Danmarkshistorien.dk "Den almindelige stemmeret 1848 - "
<http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/den-almindelige-stemmeret-1848/>
- Danmarkshistorien.dk "Valgret 1834-1915"
<http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/valgret-1834-1915/>
- Danmarkshistorien.dk "Christian Jürgensen Thomsen, 1788-1865"
<http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/christian-juer-gensen-thomsen-1788-1865/>
- Kilde: Carl Ploug i Landstinget om kommunal valgret til kvinder, 1888
<http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/carl-ploug-i-landstinget-om-kommunal-valgret-til-kvinder-1888>
- Nu fortæller DR *Historien om Danmark*, artikel og interview på dr.dk: <https://www.dr.dk/om-dr/nyheder/nu-fortaeller-dr-historien-om-danmark>
- Historiebrug – kort artikel om Karlssons historiebrugstypologier: <http://historielab.dk/historiebrug/>

HISTORIER OM DANMARK

Modul 1 - Intro - Hvad skal vi med "perioder"?

Beskrivelse af modulet og elevernes forventede progression

I modulet arbejder eleverne indledningsvis med, hvad det vil sige at periodisere historie og får en grundlæggende forståelse af, at når vi udnævner fortiden til begivenheder, og ordner dem i kronologisk rækkefølge, så foretager vi en tolkning. Et tolkningselement der bliver desto stærkere, når vi skaber perioder, og dermed sammenfatter en lang årrække i en enkeltstående overskrift.

For at understrege pointen med, at det ikke er fortiden, der har skabt perioderne, men os som nutidsbetragtere, er der medtaget en artikel fra videnskab.dk, som illustrerer denne pointe fint. Når eleverne har gennemgået første modul, skulle de gerne have opnået en forståelse for periodebegrebets karakter af en nutidskonvention. Senere i forløbet vil de arbejde mere specifikt med, hvilken betydning denne erkendelse har for vores måde at beskrive fortiden på via perioder.

Husk på at særligt første modul evt. bør tilpasses i forhold til det eventuelle tidligere arbejde, holdet har lavet med perioder og kronologi.

Forslag til aktiviteter og arbejdsform

- Det anbefales, at der indledes med et rammesættende læreroplæg, der tager udgangspunkt i både klassesetning, og hvad holdet tidligere har arbejdet med
- Suppler evt. med en indledende drøftelse i klassen af, om de perioder *Historien om Danmark* er inddelt i, er nogen, eleverne kan genkende og knytte noget til
- Lad eleverne diskutere artiklen fra videnskab.dk i grupper.

Forslag til arbejdsspørgsmål:

- Identificer argumenter for og imod at omdøbe vikingetiden
- Find frem til om I mener, perioden skal omdøbes og begrund valget i klassen
- Saml op i klassen og lad derefter eleverne arbejde med artiklen om "Christian Jürgensen Thomsen", som de læser først, hvis de ikke har læst den som forberedelse.

Forslag til arbejdsspørgsmål:

- Hvilken logik ligger bag perioderne sten-, bronze- og jernalder?
- Kender I andre periodenavne senere i historien, der inddeler historien ud fra samme logik?
- (har eleverne arbejdet med hvad arkæologi er, kan de evt. også arbejde med om periodeinddelingen havde set ligesådan ud, hvis det var en historiker og ikke en arkæolog, der havde udviklet den)

A historical landscape photograph showing a field with a large earthen mound in the foreground and trees in the background. The title 'HISTORIER OM DANMARK' is overlaid in white, bold, sans-serif capital letters. Below the title are five small white dots.

HISTORIER OM DANMARK

Modul 2 - Kronologi og styreformer

Beskrivelse af modulet og elevernes forventede progression

Her arbejder eleverne med forskellige styreformer i Danmark til forskellige tider, samt med hvorledes disse kan bruges til at inddele historien. Styreformer fungerer altså her som et konkret periodiseringsredskab, eleverne stifter bekendtskab med.

Eleverne arbejder på modulet først og fremmest med de opgaver, der er beskrevet i artiklen "[Styreformer og kronologisk overblik](#)" på undervisningssitet. Bemærk at der her er foreslået, at eleverne ser ganske mange klip. Reducer evt. antallet af klip de skal se som forberedelse eller på holdet. Et udvalg kunne se sådan ud:

- "Kongen og kirken danner alliance"
- "Overgangen fra adelsvælde til enevælde"
- "Junigrundloven stadfæstes i 1849"
- "Kvinder får stemmeret i 1915"

Forslag til aktiviteter og arbejdsform

- Hold evt. indledende rammesættende oplæg, der tager udgangspunkt i, hvordan I tidligere har arbejdet med de nævnte perioder og styreformer (såfremt I har det).
- Herefter arbejder eleverne med de elevspørgsmål, der findes under artiklen "[Styreformer og kronologisk overblik](#)".

Modul 3 - Hvornår blev Danmark et demokrati?

Beskrivelse af modulet og elevernes forventede progression

I dette modul arbejder eleverne mere specifikt med "styreformens" demokrati, og hvad der kan siges at konstituere denne i historisk forstand. De får dog samtidig også indsigt i periodiseringsprincipper, da de også her arbejder med, at enhver kategorisering af historie er baseret på definitioner, og at disse som oftest er skabt ud fra en nutidig synsvinkel. Modulet understøtter således også elevernes historiebevidsthed, da de får forståelse for, at mange domme over fortiden er moralsk baserede, og at deres egne vurderinger indenfor dette felt kan være lige så gode som historikernes.

Forslag til aktiviteter og arbejdsform

- Vurder behovet for indledende oplæg om demokratiets historie i Danmark, alt efter niveau og alt efter hvor stor en del du vurderer, det skal fylde i undervisningen. Et oplæg er ikke en nødvendighed, for at eleverne skal få forståelse for modulets problemstillinger. Dog kan det være en ide at præsentere eleverne for en eller to demokratidefinitioner, der kan understøtte deres arbejde med spørgsmålene.
- Lad eleverne arbejde i grupper med de to artikler fra danmarkshistorien.dk.

Forslag til arbejdsspørgsmål:

- Hvem kunne stemme til valg i Danmark efter 1849 og efter 1915, og hvorfor var det ikke alle, der kunne stemme fra begyndelsen? (lad evt. eleverne selv researche spørgsmålet videre – fx på danmarkshistorien.dk. Carl Plougs tale om kvindelig valgret kan evt. bruges som kilde: <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/carl-ploug-i-landstinget-om-kommunal-valgret-til-kvinder-1888>)
- Vurder hvornår Danmark blev et demokrati. Begrund jeres svar ved opsamling på holdet
- Lad eleverne læse artiklen: "Handicappede får nej til at stemme ved folketingsvalg", artikel på tv2.dk: <http://nyheder.tv2.dk/krimi/2017-06-29-handicappede-far-nej-til-at-stemme-ved-folketingsvalg>.

Forslag til arbejdsspørgsmål:

- Hvis Danmark er et demokrati, hvordan mener I så, det kan forsvares, at handicappede ikke kan stemme til folketingsvalg?
- Hvis handicappede ikke må stemme til folketingsvalg, hvordan kan det så være, at folk der er på overførselsindkomst gerne må? Begrund jeres valg.
- Tror I, at unge i gymnasiet om 30 år vil få fortalt en historie om, at Danmark ikke var fuldt demokratisk på jeres egen tid, fordi handicappede, udlændige og unge under 18 år ikke kunne stemme?
- Hvis der er tid, så slut af med i klassen at drøfte følgende spørgsmål: I artiklen om den almindelige stemmeret står der, at den direkte demokratiske valgret betyder, at "vælgeren stemmer direkte på en kandidat eller et parti". I Danmark stemmer man direkte på kandidater til Folketinget, der er den lovgivende forsamling, men man stemmer ikke

A historical landscape photograph showing a field with a large earthen mound in the foreground and a line of trees in the background. The scene is lit with a warm, golden light, suggesting a sunset or sunrise. The title 'HISTORIER OM DANMARK' is overlaid in white, bold, sans-serif capital letters. Below the title, there are six small white dots arranged horizontally.

HISTORIER OM DANMARK

• • • • •

direkte på regeringslederen, sådan som man gør det i USA. Betyder det, at USA er mere demokratisk? Diskuter og begrund jeres svar.

- Afslut evt. med pointen om at vi ofte "dømmer" fortiden i nutiden uden at have overvejet, hvad senere tider selv vil dømme os for. Det vil bidrage til at illustrere for eleverne, at fortiden også kan siges at have været "god nok" forstået på sine egne præmisser. Dette kan modstilles med TV-serien *Historien om Danmark*, der i høj grad beskriver fortiden ud fra, hvad den "mangler" for at blive lige så god som nutiden.

Modul 4 - Brud og kontinuitet

Beskrivelse af modulet og elevernes forventede progression

I modulet arbejdes med, hvornår noget kan siges at være et "brud" i historisk forstand. Foruden en øvelse med udgangspunkt i serien bygges modulet op med et eksempel fra tidligere undervisning, der har beskæftiget sig med en begivenhed, der kan betragtes som et "brud". Hermed får eleverne anledning til at arbejde med et konkret eksempel på et historisk brud

Forslag til aktiviteter og arbejdsform

- Vælg en begivenhed fra et tidligere forløb, der egner sig til at illustrere et historisk "brud"
- Tilrettelæg aktiviteter og materialelæsning med henblik på at lade eleverne arbejde med på, hvilke områder begivenheden kan siges at udgøre et brud (fx politiske, kulturelle, sociale eller økonomiske), og på hvilke den repræsenterer kontinuitet
- Afslut evt. med en øvelse, hvor eleverne i grupper arbejder med de fire klip fra filmen, der er nævnt i moduloversigten.

Forslag til arbejdsspørgsmål:

- Hvilken af de fire begivenheder repræsenterer det mest markante "brud" og hvorfor?
- På hvilke områder af historien og samfundslivet repræsenterer begivenhederne et brud? (lad den evt. vælge mellem fx politiske, kulturelle, sociale eller økonomiske)

Modul 5 - Perioders betydning for opfattelsen af historien

Beskrivelse af modulet og elevernes forventede progression

Her arbejdes med, hvilken betydning udnævnelsen af specifikke perioder har for vores historieopfattelse, og hvilke betydninger de tillægges både før og nu. Dette gøres ved, først at lade eleverne arbejde med et relativt ligetil eksempel på, at en periode bruges aktivt i et nationalitetsopbygningsprojekt i 1800-tallet. Men herefter skal eleverne også arbejde med, om Historien om Danmark fastholder noget af 1800-tallets romantiserende forestilling om vikingerne.

Har eleverne mulighed for at se hele tredje afsnit, er dette at foretrække frem for de foreslåede 10 min.

Forslag til aktiviteter og arbejdsform

- Rammesæt med indledende oplæg om nationalisme og 1800-tallet efter behov (ikke strengt nødvendigt)
- Lad eleverne arbejde i grupper med teksten af Worsaae.

Forslag til arbejdsspørgsmål:

- Hvad skulle vikingetiden bruges til ifølge Worsaae?
- Kan du finde nogen ligheder med den måde, forskerne diskuterer på i artiklen fra videnskab.dk
- Lad eleverne læse et uddrag af A. D. Jørgensens "Fyrretyve Fortællinger af Fædrelandets Historie" (uddraget findes herunder). Se evt. de første 10 min af vikingetidsafsnittet fra *Historien om Danmark* på holdet
- Lad eleverne arbejde i grupper med følgende spørgsmål:
 - Hvad er ifølge Historien om Danmark det væsentligste "brud" i overgangen til vikingetiden? (her tænkes primært på sejlet og skibskonstruktionen, der beskrives som forudsætningen for den udadvendte virksomhed)
 - I teksten af A.D. Jørgensen beskrives vikingetiden også. Er der ligheder mellem Jørgensens og seriens beskrivelse?
- Prøv at overveje om der er flere ligheder mellem Jørgensens og *Historien om Danmark*, hvis du medtænker den stemning, der er i billedsprog, underlægningsmusik og generelt visuelt udtryk.
- Saml op i klassen, med fokus på, hvordan vores identitet i dag skabes af, hvilke perioder vi betragter som vigtige i historien.

HISTORIER OM DANMARK

• • • • •

Uddrag af "Fyrretyve Fortællinger af Fædrelandets Historie" Af A. D. Jørgensen – 1882 (5. udgave 1907):

"Vikingetogene, med hvad dertil sluttede sig, er derfor et af de stolteste minder i Nordens historie. Ikke blot fordi disse svagt befolkede egne formåede i flere slægtaldre at sætte hele Europa i skræk og tilføje dets hære utallige nederlag, men især fordi de bærer vidne om en dygtighed og ihærdighed, som vil vække alle tiders beundring. Vore fædre kunne ikke blot som så mange andre krigerske stammer overvinde de indfødte, men de forstod tillige at indrette sig i de fremmede lande, gribe herredømmet over dem og tiltvinge sig både agtelse og hengivenhed. Vel lå mangfoldige nedbrændte byer og klostre, dræbte mænd og kvinder, hærgede stæder og borge som spor på deres veje; men hvor de havde fæstet varigt bo, der kendtes det snart på landenes trivsel, på et forøget handelsrøre, et almindeligt opsving i lovgivning og sæder, ja i alle åndens idrætter: det kirkelige liv, digtningen og videnskabeligheden. Og at dette ikke blot skyldtes samlivet med de fremmede og sammensmeltningen af de forskellige folkebegavelser, det ses bedst af, hvad der fandt sted på Island, hvor den nordiske folkelighed stod ene og dog nåede så høj en udvikling.

Hele denne bevægelse er enestående i verdenshistorien og et uforgængeligt minde om den nordiske ånds styrke og rigdom. Selv om vi intet andet havde at vise tilbage til i vor fortid end dette, ville ingen kunne nægte vort folk en fremragende plads mellem de nationer, der har givet verdenshistorien sit præg."

HISTORIER OM DANMARK

• • • • •

Modul 6 - Opsamling – Dekonstruktion af historiske perioder

Beskrivelse af modulet og elevernes forventede progression

Her opsamles på forløbet. Opsamlingen består primært af øvelser, hvor eleverne selv skal dekonstruere og "rekonstruere" historien inddelt i perioder.

Forslag til aktiviteter og arbejdsform

- Brug arbejdsspørgsmål og øvelser som beskrevet i artiklen på undervisningssitet: <https://www.dr.dk/undervisning/historie/dekonstruktionen-af-perioder>. Vær opmærksom på at øvelsen og forberedelsen evt. er lidt omfangsrig, og at du måske bliver nødt til at fokusere den eller reducere mængden af materiale, som de skal inddrage alt efter tid
- Saml op på hele forløbet på klassen med særligt fokus på:
 - Perioder er ikke skabt i samtiden men i nutiden
 - Perioder opfylder funktioner for os i nutiden, fx at give os identitet, eller gøre et stofområde mere overskueligt
 - Der findes mange principper for periodisering, og der findes ingen fast vedtaget måde at inddele historien.